

Čipkarstvo — naša narodna obrt

Najstarejše čipke

da so izdelane strokovno in se uporablja zanje pravi laneni sukanec, ker le take se lepo perejo in likajo. Ohraniti se morejo celo po več desetletij. Seveda moramo pri pranju in likanju z njimi pravilno ravnati.

Vse prve vzorce so izdelale preproste žene in dekleta po lastnih načrtih in jih imenovala z domačimi imeni, posnetimi po predmetih, ki so jih pred-

Vsak narod stremi za tem, da bi pokazal v svojih narodnih izdelkih čim več popolnosti, lepote in kulture. Naša Slovenija je v tem na precej visoki stopnji.

Čipkarstvo je v Sloveniji najbolj razširjen in organiziran ženski domači obrt in že davno prav dobro poznan, kar pričajo razne zbirke iz 15. in 16. stoletja, ki so shranjene v muzeju.

Da so bile čipke že od nekdaj priljubljene, se vidi v tem, ker so jih naše prababice šivale na svoje narodne noše in bile zelo ponosne na ta okras. Dragocene čipke so večkrat krasile tudi oltarje in kipe Matere božje, ker so jo hoteli s tem še bolj počastiti.

Prvotno so po samostanih izdelovali klekljane čipke in jih uporabljali za mašne plašče in prte ter za drugo okrasje visokih cerkvenih dostojanstvenikov. Po gradovih pa so plemiške žene in hčere izdelovale čipke za okras oblek, ovratnikov in manšet, pokrival za glavo, nogavic, čevljev, pajčolanov, pahljač in za okraske pri naslonjačih, kar še dandanes vidimo na slikah plemičev in drugih bogatinov.

Iz zgodovine Slovanov nam je znano, da je bila pri njih čipkarska umetnost na najvišji stopnji. Zaradi raznih tujih vplivov na njihovo življenje je cvetoče čipkarstvo popolnoma prešlo na druge pokrajine in tamkaj začelo uspevati v polnem obsegu.

V Sloveniji začenjajo deklice s poukom klekljanja že prav zgodaj, s petimi in šestimi leti. Prve pojme dajejo šestokrat otrokom matere same, kasneje pa se poučujejo v čipkarski šoli.

Slovenske čipke so znane po svojih izvirnih domislekih in po lepoti doma in v tujini. Izdelava je natančna, material prvovrsten, cena nizka. Gredo za modo in je njih uporabnost prav mnogostranska. Klekljane čipke so zaradi svoje trpežnosti, zlasti za namizno in posteljno perilo, zelo priljubljene. Važno pa je pri teh čipkah to,

stavljali vzorci, kakor: srčkovke, polževke, zvezde, gobe, močeradi, krone itd. Tako je nastalo ljudsko izrazoslovje. Tuje vzorce pa, ki so jih prinesli s seboj razni inozemski prodajalci, so delavke prevzele in jih preuredile po svoje, da so vzorci dobili izrazito ljudski značaj.

Čipkarstvo v Sloveniji se podeduje iz roda v rod. Čipke se izdelujejo iz najbolj preprostega, a tudi najfinejšega materiala, iz zlata in srebra, iz tankega svilenega sukanca in tudi po načinu bruseljskih čipk. Da so klekljane čipke vedno moderne, vidimo v tem, kako različno se lahko uporabijo tudi pri raznih oblekah. Zadnja leta pa izdelujejo celo večerne obleke iz čipk.

Čipk pred uporabo ne perejo, a so vendar snežnobele, ker čipkarice pazijo, da imajo vedno čiste roke. Učenje tehnike klekljanih čipk traja precej dolgo, tudi 4—5 let. Dostikrat naredi izurjena delavka v petih urah samo nekaj cm čipk, zlasti če so delane iz sukanca št. 1200. Tehnika klekljanih čipk ima zelo mnogo načinov izdelave, kajti vsak vzorec zahteva svojo številko sukanca in svojo tehniko. Čipkarica mora zelo previdno delati, da dobi čipka vse odtenke ter pride s tem do popolnega izraza.

Pri klekljanih čipkah mora biti material pravilno izbran, t. j. natančno mora ustrezati vzorcu-risbi, in tudi čipkarica mora paziti, da ne dela preko vzorca, ker bi drugače čipka izgubila obliko.

Zaslужek je stalen, toda zelo skromen. Vendar je slovenska žena vesela tega skromnega, toda poštenega zaslučka.

Velike umetnine čipkarskih izdelkov ustvarjajo naše žene in dekleta s svojo potrpežljivostjo in bujno domiselnostjo. Vanj vpletajo svoje sanje in svoja pričakovanja. Koliko pridnosti, potrpežljivosti in domišljije je v teh nežnih ročnih umotvorih slovenskih žen!

Slovenske čipke so postale prava narodna umetnina in lahko tekmujejo glede izdelave in izvirnosti s tujimi čipkami. Zaradi svojih posebnosti in načina izdelave jih moremo uvrstiti med najlepše slovenske okraske.

Za čipkarstvo imamo v Ljubljani državni osrednji zavod za ženski domači obrt, po raznih krajih v Sloveniji pa več šol.

Čipkarstvo se goji zlasti v Horjulu, Polhovem Gradcu, Žireh, Železnikih, Zalem logu, v Selcah in v Fari pri Kostelu.

Svet se zelo zanima za naše čipke, zato jih zavod izvažja v različne kraje, kakor: v Francijo, Anglijo, Nemčijo, Romunijo, Italijo, Dansko, Holandsko, Švedsko, a tudi v druge dele sveta.

Čipkarstvo se še vedno izpopolnjuje in zato ne bo nikoli zastarelo.

Narodni obrt je zaklad narodne poezije in pridnosti.

Ročno delo je odsev značilnosti ženske duše. Izdelki ročnih del slovenskih deklet so zrcalo omike slovenske žene in njih smisla za lepoto.

Najmlajše čipkarice

Trije rodovi